



ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků v senátě složeném z předsedy Jiřího Zemánka, soudce Ludvíka Davida a soudce zpravodaje Jaroslava Fenyka o ústavní stížnosti stěžovatele **S. P.**, zastoupeného Mgr. Zdeňkem Burdou, advokátem se sídlem Leknínová 3033/7, Praha 10, proti rozsudku Okresního soudu v Jičíně ze dne 11. 6. 2021, č. j. 16 T 57/2020-141, usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 7. 9. 2021, č. j. 11 To 213/2021-177, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2022, č. j. 7 Tdo 1322/2021-199, za účasti **Okresního soudu v Jičíně, Krajského soudu v Hradci Králové a Nejvyššího soudu**, jako účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnost se zamítá.

Odůvodnění:

I.**Vymezení předmětu řízení**

1. Ústavní stížností doručenou Ústavnímu soudu dne 21. 3. 2022, která splňuje procesní náležitosti stanovené zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatel domáhá zrušení rozhodnutí Okresního soudu v Jičíně (dále jen „nalézací soud“), Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „odvolací soud“) a Nejvyššího soudu specifikovaných v návěti tohoto nálezu, neboť podle jeho názoru jimi došlo k porušení jeho ústavně zaručených základních práv dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), čl. 38 odst. 2 Listiny, čl. 40 odst. 2 Listiny, čl. 40 odst. 3 Listiny, jakož i čl. 90 Ústavy

České republiky (dále jen „Ústava“) a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

II.

Rekapitulace skutkového stavu a procesního vývoje

2. Nalézací soud napadeným rozsudkem uznal stěžovatele vinným ze spáchání trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1, odst. 2 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), a odsoudil jej podle § 274 odst. 2 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v délce trvání osmi měsíců, jehož výkon podle § 81 odst. 1 trestního zákoníku a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v délce dvou let, a podle § 73 odst. 1, odst. 3 trestního zákoníku k trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu dvou let.

3. Skutek, kladený stěžovateli za vinu, měl spočívat, zjednodušeně řečeno, v tom, že stěžovatel měl dne 14. 5. 2020 v brzkých ranních hodinách na účelové pozemní komunikaci u garáží blízko křižovatky řídit osobní motorové vozidlo poté, co požíval alkoholické nápoje, a v důsledku svého ovlivnění alkoholem nezvládl řízení, takže při pokusu vjet na silnici I. třídy havaroval do silničního příkopu, kde vozidlo převrátil na bok, přičemž hladina alkoholu v jeho krvi ještě cca hodinu a půl po této dopravní nehodě představovala při opakovaném měření hodnoty 2,18 ‰ a 2,34 ‰ (dále jen „předmětný skutek“).

4. Nalézací soud jako důkazy provedl výslech stěžovatele, dvou svědků – kamarádů stěžovatele, kteří s ním měli před dopravní nehodou v prostoru garáže patřící otci jednoho z nich popíjet alkoholické nápoje, výslech dvou svědků – policistů přivolaných k nehodě, svědka – majitele havarovaného motorového vozidla, zvukový záznam telefonního hovoru jednoho ze svědků na linku 158, a dále z listinných důkazů – protokolu o ohledání místa činu, plánu místa činu, protokolu o nehodě v silničním provozu, mapky místa, záznamu o dechové zkoušce, ověřovacího protokolu a kalibračního listu, úředního záznamu o kontrole řidiče podezřelého z požití alkoholických nápojů, a z usnesení policejního orgánu o odložení trestní věci podezření ze spáchání zločinu krádeže dle § 205 odst. 1, písm. a), odst. 4 písm. b) trestního zákoníku (dále jen „usnesení o odložení věci“). Nalézací soud na základě provedených důkazů ustálil následující skutkový stav:

5. Stěžovatel se sešel se svými dvěma přáteli v prostoru garáže jednoho z nich, kde požívali alkoholické nápoje – pivo a vodku, následně po ukončení tohoto setkání stěžovatel nasedl do motorového vozidla, pokusil se vjet na silnici I. třídy a odjet domů, avšak s vozidlem sjel do příkopu u betonového mostku, kde je převrátil. Následně svědka K. napadlo zavolat na policii a nahlásit údajnou krádež vozidla, neboť se domníval, že přivolaní policisté vozidlo z příkopu vyprostí. Přivolaná hlídka zajistila na místě činu daktyloskopické stopy, které se ovšem následně ukázaly jako nevyužitelné pro kriminalisticko-technické zkoumání, policejní pes byl rovněž vzhledem k podmínkám neupotřebitelný, a protože chování stěžovatele i svědků zakládalo pochybnost o pravdivosti uvedené skutkové verze, byla jim provedena dechová zkouška na přítomnost alkoholu v krvi. Při podání vysvětlení ve věci podezření z krádeže svědek (v nynější věci) B. výslovně uvedl, že z vozidla viděl vystupovat stěžovatele a že

oznámení nehody na policii byla chyba a výmysl. Sám stěžovatel rovněž na úřední záznam o podaném vysvětlení přiznal, že vozidlo nikdo neodcizil, a že k nahlášení smyšlené krádeže na policii se uchýlili proto, že nikdo nechtěl mít potíže kvůli řízení pod vlivem alkoholu. Proto byla trestní věc podezření z krádeže odložena a zahájeny úkony trestního řízení ve věci podezření z ohrožení pod vlivem návykové látky. Ačkoliv svědek K. i stěžovatel v hlavním líčení před nalézacím soudem uvedli, že si nic nepamatují, případně že neví, kdo vozidlo řídil, svědek B. i v hlavním líčení zopakoval, že volat policisty byla hloupost a že na místě nikdo kromě nich nebyl.

6. Nalézací soud výslovně v odůvodnění svého napadeného rozsudku uvedl, že nijak nevycházel z podaných vysvětlení v trestní věci podezření z krádeže, ale z usnesení o jejím odložení, jehož odůvodnění na podaná vysvětlení odkazuje. K závěru, že řídil stěžovatel, pak dospěl kromě tohoto usnesení také z výpovědi svědka B.; z výpovědi zasahujícího policisty, v němž vysvětlení přítomných vyvolalo pochyby; z místa dopravní nehody, které ze všech přítomných odpovídalo trase domů toliko stěžovatele (jeden ze svědků bydlel 300 metrů daleko a nejkratší cesta k němu domů vedla jinudy; a druhý setkání uspořádal, tedy by při odjezdu domů ostatní dva nenechával v otevřené garáži); z rozporů ve výpovědích stěžovatele a svědka K. o tom, jak mělo přesně k údajné krádeži dojít; z podřeknutí se svědka K. při hovoru s operátorem tísňové linky 158, neboť nejprve uvedl, že z havarovaného vozidla „*lidi vyndali*“, až pak se opravil, že řidič asi utekl, protože to byl zloděj; z toho, že když se stěžovatel a svědek K. dozvěděli, že policisté vozidlo z příkopu nevyproští, začali odmítat spolupráci a o údajnou krádež se přestali starat; z toho, že stěžovatel byl jediný, kdo měl oprávnění s vozidlem jezdit a kdo od něj měl klíč; jakož i z rozporů ve výpovědi svědka B., které byly dle nalézacího soudu motivovány snahou stěžovateli pomoci.

7. Stěžovatel brojil proti napadenému rozsudku odvoláním, které založil zejména na námitkách nesprávně zjištěného skutkového stavu. Dle stěžovatelova názoru provedené dokazování nedávalo podklad pro závěr, že by se dopustil předmětného skutku, zejména nebylo spolehlivě zjištěno, kdo vozidlo v době dopravní nehody řídil. Nalézacímu soudu rovněž vytkl nesprávné hodnocení jednotlivých důkazů. Odvolací soud stěžovatelovo odvolání zamítl svým napadeným usnesením podle § 256 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. V odůvodnění konstatoval, že stěžovatel pouze opakuje svou obhajobu, kterou uplatnil již před nalézacím soudem, který se s ní zcela přesvědčivě vypořádal. Odvolací soud se tedy plně se závěry nalézacího soudu ztotožnil.

8. Stěžovatel podal proti napadenému usnesení odvolacího soudu dovolání, které Nejvyšší soud odmítl dle § 265i odst. 1 písm. e) trestního řádu. I Nejvyšší soud konstatoval, že stěžovatel napadá skutkové závěry a hodnocení důkazů, přičemž skutkový stav tak, jak jej zjistil nalézací soud, není v extrémním rozporu s provedenými důkazy a stěžovatelovy námitky neodpovídají ani jinému dovolacímu důvodu.

III.

Argumentace stěžovatele a ostatních účastníků řízení

9. Stěžovatel proti napadeným rozhodnutím obecných soudů vznáší námitky: 1) nedostatečného vypořádání se s jeho námitkami; 2) nesprávné právní kvalifikace skutku;

3) porušení presumpce nevinoty a nezákonného přijetí prohlášení viny stěžovatele; 4) neprokázání skutečnosti, že vozidlo řídil stěžovatel; 5) nepředestření všech skutkových zjištění stěžovateli. Podstatu jednotlivých námitek lze vyjádřit takto:

10. Ad 1) stěžovatel uvádí, že obecné soudy se nedostatečně vypořádaly s jeho námitkami uvedenými v odvolání a v dovolání.

11. Ad 2) stěžovatel tvrdí, že předmětný skutek byl nesprávně posouzen a obecné soudy zvolily špatnou právní kvalifikaci, neboť nebylo prokázáno, že by se stěžovatel trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274 trestního zákoníku dopustil.

12. Ad 3) stěžovatel namítá, že byla porušena jeho presumpce nevinoty a zásada *in dubio pro reo*. Obecné soudy se rovněž neměly spokojit s jeho prohlášením viny, toto neměly přijmout a měly provést řádné dokazování.

13. Ad 4) stěžovatel shrnuje důkazní situaci a předkládá závěr, že z ní nevyplývá, že by vozidlo řídil on. Svědek K. byl opilý a uvedl, že si nic nepamatuje, tedy není vyloučeno ani to, že vozidlo řídil on. Podivné rovněž je, že zcela chybí kamerové záznamy. Policie podezření z krádeže odložila proto, že se jí nepodařilo chytit nikoho dalšího. Stěžovatel nesouhlasí: „...*se skutkovými zjištěními a závěry obžaloby i rozsudku soudu 1. stupně i rozsudku 2. stupně, obzvláště ve výroku o vině (nesouhlasí ale s celkem i s právní kvalifikací, trestem a uloženou náhradou škody.*“

14. Ad 5) stěžovatel nesouhlasí s tím, že mu nalézací soud nepředestřel všechna svá zjištění, která rozhodla o vině a trestu tak, aby se k nim mohl stěžovatel vyjádřit a vyvrátit je.

15. Ústavní soud si v nynější věci rovněž vyžádal spisový materiál a vyjádření ostatních účastníků a vedlejších účastníků řízení.

16. Nalézací soud odkázal na odůvodnění napadených rozhodnutí a na protokoly o hlavních líčeních, konkrétně se vyjádřil pouze k námitce přijetí prohlášení viny, k čemuž nedošlo. Obhájce sice v jedné ze žádostí o odročení zmiňoval, že je s klientem předběžně domluven na prohlášení viny, ovšem tato informace nebyla následně nijak dále zohledněna.

17. Odvolací soud sdělil, že nad rámec svého napadeného usnesení žádné další vyjádření nemá.

18. Nejvyšší soud odkázal na odůvodnění svého napadeného rozhodnutí a zrekapituloval podstatné závěry nalézacího soudu, s nimiž se v něm ztotožnil, nad rámec toho se vyjádřil pouze k námitce údajného přijetí prohlášení viny, o níž vyjádřil pochybnost, co jí vlastně měl stěžovatel na mysli, neboť vina stěžovatele prokazována byla, tento uplatňoval svou vlastní skutkovou verzi a obecné soudy ji vyvrátily.

19. Okresní státní zastupitelství v Jičíně a Nejvyšší státní zastupitelství se konkludentně vzdaly postavení vedlejšího účastníka, Krajské státní zastupitelství v Hradci Králové tak pak učinilo výslovně.

20. Jelikož ve vyjádřeních účastníků řízení nezaznělo nic, co by si z důvodu rovnosti zbraní vyžadovalo reakci ze strany stěžovatele, Ústavní soud upustil od zaslání těchto vyjádření k replice, neboť tím by bylo docíleno toliko zbytečného prodloužení řízení o ústavní stížnosti.

IV. Posouzení Ústavním soudem

21. Pravomoc Ústavního soudu v řízení o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí orgánu veřejné moci je založena ustanovením čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy jen tehdy, jestliže tímto rozhodnutím došlo k zásahu do ústavně zaručených práv a svobod. Jakékoliv jiné vady takového rozhodnutí se nachází mimo přezkumnou pravomoc Ústavního soudu, a tomu je tak zapovězeno se jimi zabývat. Ústavní soud totiž nestojí nad ústavou, nýbrž podléhá stejné povinnosti respektovat ústavně zakotvenou dělbu moci, jako kterýkoliv jiný orgán veřejné moci. Proto se musí důsledně vystříhat svévole a bedlivě dbát mezi svých pravomocí, svěřených mu Ústavou. Jinak by popřel samotný smysl své existence jakožto soudního orgánu ochrany ústavnosti. V řízení o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí orgánu veřejné moci je tak Ústavní soud povinen vždy nejprve zkoumat, zda jsou ústavní stížností napadená rozhodnutí způsobilá k vlastnímu meritornímu přezkumu, tedy zda těmito rozhodnutími vůbec mohla být porušena ústavně garantovaná práva či svobody stěžovatelů. Pakliže Ústavní soud dospěje k závěru, že tomu tak není, musí ústavní stížnost odmítnout dle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

22. Ústavní soud po seznámení se s obsahem ústavní stížnosti a jejích příloh dospěl k závěru, že ji nemůže odmítnout pro zjevnou neopodstatněnost, ale musí si obstarat další podklady a vyjádření (viz část III. tohoto nálezu) a rozhodnout o ní nálezem. Důvodem je stěžovatelova námitka 4), již stěžovatel zpochybňuje kvalitu provedení dokazování. Jak totiž vyplývá z odůvodnění napadeného rozsudku, ten svůj závěr o vině založil mimo jiné i na obsahu odůvodnění usnesení o odložení věci, z něž reprodukoval i obsah vysvětlení podaných dle § 158 odst. 3 písm. a) trestního řádu. Ústavní soud si tak musel položit otázku, zda dokazování v hlavním líčení v jedné trestní věci reprodukcí obsahu úředního záznamu o podaném vysvětlení v odůvodnění rozhodnutí z přípravného řízení v druhé trestní věci nepředstavuje zásah do práva na soudní a jinou ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny, práva na rovnost v řízení dle čl. 37 odst. 3 Listiny či práva na obhajobu dle čl. 40 odst. 3 Listiny obviněného v první trestní věci (dále jen „předmětná otázka“).

V. Obecná východiska k dokazování obsahem usnesení v jiné trestní věci

a) Ústavněprávní limity dokazování

23. Čl. 36 odst. 1 Listiny stanoví: *„Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.“* Čl. 6 odst. 1 Úmluvy předepisuje: *„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným*

soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu. Rozsudek musí být vyhlášen veřejně, avšak tisk a veřejnost mohou být vyloučeny buď po dobu celého nebo části procesu v zájmu mravnosti, veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti v demokratické společnosti, nebo když to vyžadují zájmy nezletilých nebo ochrana soukromého života účastníků anebo, v rozsahu považovaném soudem za zcela nezbytný, pokud by, vzhledem ke zvláštním okolnostem, veřejnost řízení mohla být na újmu zájmům spravedlnosti.

24. Čl. 40 odst. 3 Listiny uvádí: „Obviněný má právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Jestliže si obhájce nezvolí, ačkoliv ho podle zákona mít musí, bude mu ustanoven soudem. Zákon stanoví, v kterých případech má obviněný právo na bezplatnou pomoc obhájce.“ Čl. 6 odst. 3 Úmluvy zní: „Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má tato minimální práva: a) být neprodleně a v jazyce, jemuž rozumí, podrobně seznámen s povahou a důvodem obvinění proti němu; b) mít přiměřený čas a možnosti k přípravě své obhajoby; c) obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru nebo, pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, aby mu byl poskytnut bezplatně, jestliže to zájmy spravedlnosti vyžadují; d) vyslyšet nebo dát vyslyšet svědky proti sobě a dosáhnout předvolání a výslech svědků ve svůj prospěch za stejných podmínek, jako svědků proti sobě; e) mít bezplatnou pomoc tlumočnicka, jestliže nerozumí jazyku používanému před soudem nebo tímto jazykem nemluví.“

25. Podle § 33 trestního řádu: „Obviněný má právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a k důkazům o nich, není však povinen vypovídat. Může uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě, činit návrhy a podávat žádosti a opravné prostředky. Má právo zvolit si obhájce a s ním se radit i během úkonů prováděných orgánem činným v trestním řízení. S obhájcem se však v průběhu svého výslechu nemůže radit o tom, jak odpovědět na již položenou otázku. Může žádat, aby byl vyslyšán za účasti svého obhájce a aby se obhájce účastnil i jiných úkonů přípravného řízení (§ 165). Je-li ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, může s obhájcem mluvit bez přítomnosti třetí osoby. Uvedená práva příslušejí obviněnému i tehdy, je-li jeho svéprávnost omezena.“

26. Ustanovení § 165 odst. 1, odst. 2 trestního řádu stipuluje: „Policejní orgán může připustit účast obviněného na vyšetřovacích úkonech a umožnit mu klást otázky vyslychaným svědkům. Zejména tak postupuje, jestliže obviněný nemá obhájce a spočívá-li úkon ve výslechu svědka, který má právo odepřít výpověď. Obhájce je již od zahájení trestního stíhání oprávněn být přítomen při vyšetřovacích úkonech, jejichž výsledek může být použit jako důkaz v řízení před soudem, ledaže nelze provedení úkonu odložit a vyrozumění o něm zajistit. Může obviněnému i jiným vyslychaným klást otázky, avšak teprve tehdy, až orgán výslech skončí a udělí mu k tomu slovo. Námitky proti způsobu provádění úkonu může vznášet kdykoliv v jeho průběhu. Účastní-li se obhájce výslechu svědka, jehož totožnost má být z důvodů uvedených v § 55 odst. 2 utajena, je policejní orgán povinen přijmout opatření, která znemožňují obhájci zjistit skutečnou totožnost svědka.“

27. Proces dokazování představuje integrální součást trestního řízení, a tedy bezpochyby se na něj vztahují garance práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny i práva na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) k těmto garancím přistupuje tak, že tyto netvoří vždy stejný strnulý a neměnný standard, ale že z hlediska ochrany lidských práv je třeba posoudit až celkovou spravedlivost trestního řízení v individuálním kontextu dané věci (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 13. 9. 2016 ve věci *Ibrahim a další proti Spojenému království*, stížnosti č. 50541/08, 50571/08, 50573/08 a 40351/09, bod 250.; rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 9. 11. 2018 ve věci *Beuze proti Belgii*, stížnost č. 71409/10, bod 121.; či rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 12. 5. 2017 ve věci *Simeonovi proti Bulharsku*, stížnost č. 21980/04, bod 120.). Pravidla dokazování jsou pak zásadně doménou jednotlivých vnitrostátních právních řádů (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 23. 4. 1997 ve věci *Van Melenchen a další proti Nizozemí*, stížnosti č. 21363/93, 21364/93, 21427/93 a 22056/93, bod 50.; či rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 18. 12. 2018 ve věci *Murtazaliyeva proti Rusku*, stížnost č. 36658/05, bod 139.), a tedy posouzení, zda v procesu dokazování bylo zachováno právo na spravedlivý proces, se nevymyká shora připomenutému referenčnímu kritériu až celkové spravedlivosti řízení (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 13. 7. 2000 ve věci *Elsholz proti Německu*, stížnost č. 25735/94, bod 66.), a to např. včetně otázky použití nezákonně získaného důkazu (srov. např. rozsudek pléna ESLP ze dne 12. 7. 1988 ve věci *Schenk proti Švýcarsku*, stížnost č. 10862/84, bod 46.).

28. České trestní právo procesní jako součást tzv. kontinentální právní kultury vychází z formálně materiálního pojetí důkazu, tedy zásadně nepředepisuje orgánům činným v trestním řízení tzv. vylučovací pravidla, tj. ucelený, stabilní, všeobecný a kategoricky vymezený katalog vad důkazního řízení vyvolávajících automaticky určitý procesní důsledek např. v podobě neúčinnosti důkazu, zákazu použití atd. (srov. např. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1340). Pokud trestněprocesní předpis sám nestanoví určitá pevně daná omezení (např. § 89 odst. 3 trestního řádu či § 158 odst. 6 věta čtvrtá a pátá trestního řádu), klade formálně materiální pojetí důkazu na orgány činné v trestním řízení nárok, aby individuálně posuzovaly, zda daná konkrétní vada v jednotlivé věci představuje již nepřípustný zásah do práva na soudní ochranu obviněného, resp. podstatnou vadu řízení [srov. např. nálezný sp. zn. I. ÚS 1677/13 ze dne 23. 10. 2014 (N 195/75 SbNU 197) či usnesení sp. zn. I. ÚS 484/97 ze dne 29. 1. 1998 (U 7/10 SbNU 361)], resp. musí zvažovat jednak vliv vady na spolehlivost důkazního prostředku a pravdivost samotného důkazu, jednak její vliv na možnost uplatnění práva obviněného na obhajobu [srov. např. nálezný sp. zn. II. ÚS 1959/22 ze dne 20. 9. 2022 či nálezný sp. zn. I. ÚS 368/15 ze dne 15. 2. 2016 (N 32/80 SbNU 411)].

29. S tímto přístupem se ztotožňuje i rozhodovací praxe obecných soudů [srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2007, sp. zn. 5 Tdo 459/2007 (Rt 7/2008), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 6. 2009, sp. zn. 3 Tdo 593/2009 (Rt 22/2010)] či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 1996, sp. zn. 2 Tzn 139/96 (Rt 16/1997), jakož i trestněprocesní doktrína [srov. např. FENYK, J.; DRAŠTÍK, A. a kol. *Trestní řád. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, k § 89, citováno dle: ASPI (právní informační systém), bod 20.; ŠÁMAL, P.; MUSIL, J.; KUČHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 371; JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*.

2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 361; či FENYK, J.; GRIVNA, T.; CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 361].

b) K přípustnosti úředního záznamu o podaném vysvětlení jako důkazu v trestním řízení

30. Ustanovení § 158 odst. 3 písm. a) trestního řádu postuluje: „*O zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, sepíše policejní orgán neprodleně záznam, ve kterém uvede skutkové okolnosti, pro které řízení zahajuje, a způsob, jakým se o nich dověděl. Opis záznamu zašle do 48 hodin od zahájení trestního řízení státnímu zástupci. Hrozí-li nebezpečí z prodlení, policejní orgán záznam sepíše po provedení potřebných neodkladných a neopakovatelných úkonů. K objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, opatřuje policejní orgán potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu. V rámci toho je oprávněn, kromě úkonů uvedených v této hlavě, zejména vyžadovat vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů...*“ Podle § 158 odst. 6 trestního řádu: „*O obsahu vysvětlení, která nemají povahu neodkladného nebo neopakovatelného úkonu, se sepíše úřední záznam. Je-li úřední záznam podepsán osobou podávající vysvětlení, bude jí na žádost poskytnuta jeho kopie. Úřední záznam slouží státnímu zástupci a obviněnému ke zvážení návrhu, aby osoba, která takové vysvětlení podala, byla vyslechnuta jako svědek, a soudu k úvaze, zda takový důkaz provede. Úřední záznam lze v řízení před soudem užít jako důkaz pouze za podmínek stanovených tímto zákonem. Je-li ten, kdo podal vysvětlení, později vyslýchán jako svědek nebo jako obviněný, nemůže mu být záznam přečten, nebo jinak konstatován jeho obsah.*“

31. Ustanovení § 211 odst. 6 trestního řádu uvádí: „*Se souhlasem státního zástupce a obžalovaného lze v hlavním líčení číst i úřední záznamy o vysvětlení osob a o provedení dalších úkonů (§ 158 odst. 3 a 5).*“

32. Podstatnou složkou práva na spravedlivý proces, resp. na soudní ochranu, v trestním řízení je požadavek na kontradiktornost dokazování, tedy záruka, že obhajoba bude mít možnost se seznámit s důkazy, o něž veřejná žaloba opírá svůj závěr o vině obviněného, tyto důkazy zpochybnit co do jejich obsahu i co do spolehlivosti jejich nosiče, způsobu provedení i skutkových zjištění, která z nich vyplývají, jakož i možnost navrhopat či předkládat důkazy na podporu stanoviska obhajoby za stejných podmínek jako veřejná žaloba na podporu svého stanoviska. Z judikatury ESLP vykládající čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy vyplývá, že byť se tato garance dle Úmluvy vztahuje primárně na výslech svědků či jinak ústně podané důkazy, týká se i ostatních druhů důkazů, resp. nosičů důkazu, jako jsou listiny, znalecké posudky a další dokumenty (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 6. 5. 2003 ve věci *Perna proti Itálii*, stížnost č. 48898/99, bod 32.; rozsudek ESLP ze dne 9. 5. 2003 ve věci *Georgios Papageorgiou proti Řecku*, stížnost č. 59506/00, bod 37.; či rozsudek ESLP ze dne 25. 7. 2013 ve věci *Khodorkovskiy a Lebedev proti Rusku*, stížnosti č. 11082/06 a 13772/05, bod 711. aj.). Platí to i pro situace, v nichž nebyla určitá osoba vyslechnuta, ale obhajoba zpochybňuje důkaz, který tato osoba poskytla v jiné formě, proti níž se obhajoba vymezuje, např. předáním dokumentů (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 4. 5. 2017 ve věci *Chap LTD. proti Arménii*, stížnost č. 15485/09, bod 48.) či tím, že byla odposlouchávána (srov. např.

rozsudek ESLP ze dne 13. 2. 2018 ve věci *Butkevich proti Rusku*, stížnost č. 5865/07, bod 90.).

33. ESLP však ve své rozhodovací praxi nevyžaduje bezvýjimečně kontradiktorní provedení každého jednotlivého důkazu (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 11. 12. 2008 ve věci *Mirilashvili proti Rusku*, stížnost č. 6293/04, bod 216.); avšak nekontradiktorně provedené důkazy je třeba velmi důkladně posoudit (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 2. 7. 2002 ve věci *S. N. proti Švédsku*, stížnost č. 34209/96, bod 53.; rozsudek ESLP ze dne 9. 1. 2007 ve věci *Gossa proti Polsku*, stížnost č. 47986/99, bod 55.; či rozsudek ESLP ze dne 14. 2. 2002 ve věci *Visser proti Nizozemí*, stížnost č. 26668/95, bod 44.), musí být výjimečné, odůvodněné protichůdným převažujícím konkurujícím legitimním zájmem (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 15. 12. 2011 ve věci *Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému království*, stížnosti č. 26766/05 a 22228/06, bod 119., nesmí být výlučným či rozhodujícím důkazem (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 14. 12. 1999 ve věci *A. M. proti Itálii*, stížnost č. 37019/97, bod 25.; či rozsudek ESLP ze dne 10. 11. 2016 ve věci *Sitnevskiy a Chaykovskiy proti Ukrajině*, stížnosti č. 48016/06 a 7817/07, bod 102.) a musí být vyváženy dalšími faktory ve prospěch obhajoby (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 15. 12. 2015 ve věci *Schatschaschwili proti Německu*, stížnost č. 9154/10, bod 115.), úměrnými významu takového nekontradiktorně provedeného důkazu (srov. např. usnesení ESLP ze dne 4. 7. 2000 ve věci *Kok proti Nizozemí*, stížnost č. 43149/98).

34. Lze tedy shrnout, že v judikatuře ESLP je zásada kontradiktornosti úzce spjata se zajištěním, že obhajoba bude mít vědomost o důkazech a přístup k nim, a s tzv. rovností zbraní, která vyžaduje, aby obhajoba měla stejnou možnost ovlivnit výsledek řízení jako veřejná žaloba, tedy zejména aby měla možnost předkládat důkazy, napadat důkazy veřejné žaloby a přednést vlastní argumentaci (srov. např. MULÁK, J. *Zásada kontradiktornosti v trestním řízení – evropské souvislosti a česká reflexe*. In: *Bulletin advokacie*, rok 2019, č. 3, s. 36; či FENYK, J. *Zásada kontradiktornosti v trestním řízení anglosaského a kontinentálního typu*. In: FENYK, J. (eds.). *Poceta Dagmar Císařové k 75. narozeninám*. Praha: Lexis Nexis, 2007, s. 16).

35. Obdobně přistupuje k požadavku na kontradiktornost v trestním řízení i Ústavní soud, který se judikaturou ESLP k tomuto tématu hojně inspiruje [srov. např. nález sp. zn. I. ÚS 3206/08 ze dne 27. 4. 2009 (N 99/53 SbNU 251) či nález sp. zn. I. ÚS 1860/16 ze dne 3. 11. 2016 (N 208/83 SbNU 299)]. Pro dodržení požadavku celkové spravedlivosti trestního řízení musí být osobě, proti níž se řízení vede, umožněno vyjádřit se jak k jednotlivým důkazům, tak k věci jako celku, jakož i navrhnout důkazy [nález sp. zn. II. ÚS 2564/12 ze dne 8. 7. 2014 (N 136/74 SbNU 69)], klást otázky svědkovi a zpochybňovat obsah jeho výpovědi i jeho věrohodnost, a to zásadně při provádění důkazu v hlavním líčení, či v jiném okamžiku [srov. např. nález sp. zn. Pl. ÚS 4/94 ze dne 12. 10. 1994 (N 46/2 SbNU 57; 214/1994 Sb.), nález sp. zn. IV. ÚS 569/11 ze dne 12. 7. 2011 (N 129/62 SbNU 27), nález sp. zn. I. ÚS 375/06 ze dne 17. 12. 2007 (N 225/47 SbNU 951) či nález sp. zn. I. ÚS 1365/21 ze dne 22. 2. 2022; či FENYK, J.; GRIVNA, T.; CÍSAŘOVÁ, D. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 80].

36. Jde-li o důkazy osobní [srov. ŠÁMAL, P.; MUSIL, J.; KUČHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 359], tedy o důkazy, které z kriminalistického hlediska pochází z tzv. stop ve vědomí (srov. MUSIL, J.; KONRÁD, Z.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 81), ať už jim odpovídá jakýkoliv důkazní prostředek (výslech svědka, podání vysvětlení) či ať už byly získány standardně, nebo zvláštním způsobem dokazování (při rekognici, při rekonstrukci atd.), musí mít zásadně (tj. nejde-li o situaci, v níž je výjimečně z důvodu konkurujícího zájmu umožněno nekontradiktorní provedení důkazu) osoba, proti níž se řízení vede, možnost nejen zpochybnit výsledný důkaz (např. popřením obsahu protokolu, v němž je výpověď zachycena), ale zásadně jí musí být poskytnuta příležitost účastnit se provádění takového důkazu, moci namítat případné neregulérnosti v jeho průběhu a klást osobě, která takový důkaz poskytuje, otázky vztahující se nejen k dokazované skutečnosti a vlastnímu obsahu důkazu, ale rovněž k dalším relevantním okolnostem týkajícím se zejména věrohodnosti svědka, podmínek, za nichž vnímal daný děj, faktorům, které mohly způsobit zkreslení obsahu důkazu s plynutím času či v důsledku konkrétních souvislostí, v nichž je důkaz prováděn, atd. Je tomu tak proto, že na rozdíl od materiálních (reálných) důkazů, které mají v zásadě objektivní a stálou povahu (ke změnám v nich dochází s plynutím času jen velmi omezeně, předvídatelně a zpravidla způsobem, který neovlivňuje jejich důkazní hodnotu), jsou osobní důkazy efemérní povahy a podléhají limitům lidské paměti, takže jejich reprodukce je vždy způsobilá do určité míry ovlivnit jejich konkrétní obsah či vyznění.

37. Postačí však, je-li obhajobě umožněna plná příležitost klást svědkovi otázky alespoň jednou v průběhu celého řízení, přičemž je zásadně lhostejno, stalo-li se tak v přípravném řízení či v řízení před soudem [srov. např. usnesení sp. zn. IV. ÚS 458/03 ze dne 3. 3. 2004 (U 10/32 SbNU 513)]. Za preferované je k tomu však třeba považovat hlavní líčení, v němž jsou k tomu vytvořeny nejvhodnější podmínky [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 3221/09 ze dne 16. 9. 2010 (N 197/58 SbNU 741) či ŠÁMAL, P.; MUSIL, J.; KUČHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 590].

38. Právě nedostatek kontradiktornosti pořizování úředního záznamu o podaném vysvětlení dle § 158 odst. 3 písm. a) trestního řádu vylučuje jeho důkazní přípustnost v hlavním líčení, nejsou-li splněny podmínky dle § 211 odst. 6 trestního řádu. Obhajoba se totiž přímo úkonu podávání vysvětlení neúčastní a nemůže do něj jakkoliv zasahovat ani zpětně. Ústavní soud zastává rovněž pozici, že využívání úředních záznamů či jiných dokumentů obdobného typu nelze používat k obcházení institutu výpovědi ve vztahu k obviněnému, jakož i opačně, že nelze používat institutu výpovědi k obcházení podmínek přípustnosti důkazů, jimiž jsou vázány orgány činné v trestním řízení. Tak např. v minulosti nepřipustil Ústavní soud důkazní použití úředního záznamu pořizovaného správcem daně v daňovém řízení, jímž bylo obcházeno stěžovatelovo odepření výpovědi [srov. nález sp. zn. I. ÚS 677/03 ze dne 9. 10. 2007 (N 153/47 SbNU 11)], či svědeckou výpověď policisty, který vyhotovoval úřední záznam před zahájením trestního stíhání, k obsahu tohoto záznamu [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 268/03 ze dne 3. 11. 2004 (N 165/35 SbNU 241)].

39. Rovněž rozhodovací praxe obecných soudů velmi důsledně vyžaduje souhlas státního zástupce a obviněného dle § 211 odst. 6 trestního řádu k tomu, aby soud v hlavním líčení mohl úřední záznam o podaném vysvětlení k důkazu provést [srov. např.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2016, sp. zn. 4 Tdo 579/2016 (Rt 13/2017)] či jinak použít. Bez splnění této podmínky nelze úřední záznam o podaném vysvětlení jakkoliv důkazně použít, včítaje v to byť i jen jeho předestření svědkovi při výslechu v hlavním líčení [srov. přiměřeně rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 10. 2002, sp. zn. 3 To 666/2002 (Rt 45/2003)]. Pokud jsou oba tyto souhlasy dány, důkaz musí být proveden kontradiktorním způsobem včetně možnosti dovyslechnout osobu, která vysvětlení podala [srov. např. usnesení Vrchního soudu v Praze, soudu pro mládež, ze dne 21. 11. 2013, sp. zn. 1 Tmo 21/2013 (Rt 3/2017)].

c) K dokazování obsahem rozhodnutí v jiné trestní věci

40. Dokazování obsahem pravomocného rozhodnutí orgánu veřejné moci v jiné věci není specificky upraveno, uplatní se tedy při něm všechna výše uvedená východiska týkající se dokazování. Toliko § 9 odst. 1 trestního řádu stanoví, že: „*Orgány činné v trestním řízení posuzují předběžné otázky, které se v řízení vyskytnou, samostatně; je-li tu však o takové otázce pravomocné rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu, jsou orgány činné v trestním řízení takovým rozhodnutím vázány, pokud nejde o posouzení viny obviněného.*“ Z toho pro orgány činné v trestním řízení vyplývá jednak povinnost rozlišovat, zda se dřívější pravomocné rozhodnutí soudu či jiného státního orgánu týká otázky viny v trestní věci, v níž jsou činné, či nikoliv, a jestliže tomu tak je, pak i povinnost zabývat se obsahem tohoto rozhodnutí, jakož i příslušným spisovým materiálem [který si za tímto účelem musí vyžádat – srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2011, sp. zn. 8 Tdo 624/2011 (Rt 42/2012)], a odůvodnit případné odchýlení se od závěrů předmětného rozhodnutí (srov. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 171nn).

41. V takovém případě tedy orgány činné v trestním řízení posuzují předmětné jiné rozhodnutí jako kterýkoliv jiný důkaz v duchu zásady volného hodnocení důkazů [srov. rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 4. 2004, sp. zn. 3 To 88/2004 (Rt 17/2005); či usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 10. 2007, sp. zn. 10 To 286/2007 (Rt 17/2009)]. I když orgán činný v trestním řízení souhlasí s rozhodnutím učiněným o věci dotýkající se otázky viny jiným státním orgánem, nemůže tento závěr jen mechanicky přebrat, ale je povinen se jeho obsahem zabývat a vypořádat se s obhajobou uplatněnou vůči němu [srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1049/2014 (Rt 48/2015)].

42. To platí i naopak, tedy ani odchýlení se od závěrů takového rozhodnutí nesmí orgán činný v trestním řízení odůvodnit toliko lakonickým konstatováním, že v otázce viny není dřívějším pravomocným rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu státní moci vázán [srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2019, sp. zn. 5 Tdo 490/2019 (Rt 5/2020)]. Před otázkou viny je pak orgán činný v trestním řízení postaven vždy, pokud se tato otázka týká znaku skutkové podstaty příslušného trestného činu či pokud se vztahuje k jakémoliv další podmínce, která musí být splněna pro závěr, že jde, či nejde o trestný čin [(srov. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 171).]. V případě, že se o otázku viny nejedná, je pak závěrem takového předchozího pravomocného rozhodnutí státního orgánu orgán činný v trestním řízení vázán vždy [srov. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 171; či FENYK, J.; DRAŠTÍK, A. a kol. *Trestní řád. Komentář*.

Praha: Wolters Kluwer, 2017, k § 9, citováno dle: ASPI (právní informační systém), bod 6.].

43. Ústavní soud na tomto místě předesílá, že k odpovědi na předmětnou otázku je třeba jednoznačně vymezit jednak to, jak může s rozhodnutím dle § 9 odst. 1 trestního řádu orgán činný v trestním řízení naložit v obou variantách předvídaných uvedeným ustanovením, tj. na jedné straně týká-li se předmětné rozhodnutí viny, a tedy není-li jím orgán činný v trestním řízení vázán (dále jen „nezávazné rozhodnutí“), a na druhé straně netýká-li se takové rozhodnutí viny, a tedy je-li jím orgán činný v trestním řízení vázán (dále jen „závazné rozhodnutí“), a jde-li o druhou uvedenou variantu, pak i to, v jakém rozsahu je jím vázán, tedy které závěry takového rozhodnutí jsou ve smyslu § 9 odst. 1 trestního řádu vlastně závazné.

44. Analýza dosavadních východisek proto musí být doplněna i odpovědí na tyto otázky. Je zřejmé, že v obou variantách předvídaných § 9 odst. 1 trestního řádu musí orgány činné v trestním řízení učinit rozhodnutí jiného státního orgánu součástí dokazování, tedy provést je jako listinný důkaz. Jde-li o závazné rozhodnutí, pak je v rozsahu jeho závaznosti orgán činný v trestním řízení převezme a v tomto rozsahu neprovádí další dokazování a nečiní vlastní skutková zjištění. Ve zbývajícím rozsahu může provést dokazování spisovým materiálem vedeným o řízení, v němž bylo takové rozhodnutí vydáno, jakož i využitím dalších důkazních možností, které se tím odhalí, a učinit si vlastní skutkové i právní závěry (samozřejmě nepopírají-li ty závěry, jimiž je vázán).

45. Dokazováním obsahu připojeného spisu však nesmí být porušeny garance práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny, práva na obhajobu dle čl. 40 odst. 3 Listiny, jakož ani práva na rovnost v řízení dle čl. 37 odst. 3 Listiny, a to zejména tím, že by takto byly získány důkazy, které by v předmětném (pozdějším) trestním řízení byly nepřípustné, např. že by jako listinný důkaz při nesplnění podmínek stanovených § 88 odst. 6 věta třetí trestního řádu byl proveden protokol o odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, který byl nařízen a proveden v dřívějším trestním řízení, v němž bylo vydáno pravomocné rozhodnutí dle § 9 odst. 1 trestního řádu, a to pod záminkou, že orgán činný v trestním řízení v následné věci tímto způsobem prověřuje ty závěry uvedeného rozhodnutí, které jsou pro něj nezávazné. V takovém případě by porušení práva na soudní ochranu spočívalo v samotném nerespektování či obcházení zákazů důkazního práva, porušení práva na obhajobu by záleželo v tom, že obhajoba v pozdější věci neměla možnost jakkoliv ovlivnit průběh vyhledávání, získávání, zajišťování či provádění důkazu v dřívější věci, a porušení rovnosti v řízení by tkvělo v tom, že veřejná žaloba by tímto postupem oproti obhajobě byla nezvratně zvýhodněna.

46. To vše obdobně platí i pro nezávazné rozhodnutí, ohledně nějž však stejným způsobem postupuje orgán činný v trestním řízení v celém jeho rozsahu.

47. Pokud jde o závazné rozhodnutí, tato jeho závaznost se týká především výroku, který v některých případech bude zcela postačovat (např. rozsudek v řízení o určení vlastnického práva k věci či správní rozhodnutí udělující konkrétní povolení, jejichž výroky vždy výslovně individualizují, k čemu se vztahují). V některých případech však výrok sám o sobě neposkytuje dostatečnou informaci. Např. výrok rozsudku v řízení

o žalobě na plnění zpravidla výslovně obsahuje pouze konstatovanou povinnost, nikoliv i právní titul, z něž žaloba tuto povinnost dovozuje, natož i skutkový základ, přičemž závaznost toliko výrokem by intencím § 9 odst. 1 věta za středníkem trestního řádu nevyhovovala, neboť orgán činný v trestním řízení by byl vázán např. pouze závěrem o tom, zda obviněný je, či není povinen zaplatit jiné osobě určitou částku, nikoliv již však proč a co se vlastně mezi žalobcem a žalovaným skutkově stalo.

48. Ačkoliv i jen samotný závěr o této povinnosti bude zpravidla pro trestní řízení relevantní (např. z hlediska posouzení majetkových poměrů obviněného), většinou až závěry civilního soudu o skutkovém základu sporu a jeho právním posouzení budou pro orgán činný v trestním řízení esenciální již pro samotné rozlišení, zda se vůbec takový rozsudek civilního soudu týká otázky viny, a i pokud ano, bude jeho povinností se právě s těmito závěry argumentačně vypořádávat ve smyslu výše nastíněné judikatury. Pokud tedy ze samotného výroku jednoznačně nevyplývá, jaký konkrétní závěr státní orgán předmětným rozhodnutím v daném případě učinil, závaznost tohoto rozhodnutí zahrnuje i právní posouzení, o něž je výrok opřen, a skutkový základ, o něž se opírá právní posouzení, které nejsou přímo vyjádřeny ve výrokové části.

VI.

Aplikace obecných východisek na případ stěžovatele

49. Jak vyplývá ze shora předestřených obecných východisek, praxe vrcholných soudů dosud autoritativně na jedné straně vylučuje možnost jakýmkoliv způsobem v hlavním líčení důkazně použít obsah úředního záznamu o podaném vysvětlení, jestliže k tomu nebyly splněny podmínky dle § 211 odst. 6 trestního řádu, na straně druhé ukládá orgánům činným v trestním řízení i v procesní situaci, v níž jde o otázku viny, a tedy nejsou vázány předchozím pravomocným rozhodnutím státního orgánu, přihlédnout k obsahu takového rozhodnutí a argumentačně se s ním vypořádat, ať již se s jeho závěry ztotožňují, či se od nich odchyľují.

50. Prizmatem shora nastíněných východisek Ústavní soud v nynější věci konstatuje, že se toto rozhodnutí bezprostředně nedotýká otázky stěžovatelovy viny, neboť to, že se nepodařilo objasnit skutečnosti odůvodňující zahájení trestního stíhání ve věci podezření z krádeže, nijak neimplikuje, že se stal předmětný skutek. Skutečnost, že policejní orgán ve věci podezření z krádeže měl za to, že podezření z krádeže bylo vymyšlené, náleží pak toliko do argumentační části odůvodnění, již obecné soudy vázány nebyly. Současně předmětné usnesení o odložení věci bylo pro obecné soudy závazné toliko v rozsahu svého výroku, neboť již z něj se dostatečně určitě podává, v jaké skutkovými okolnostmi konkrétně vymezené věci podezření z krádeže se nepodařilo objasnit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání dle § 159a odst. 5 trestního řádu.

51. Za tohoto dílčího závěru se pak Ústavní soud musel zabývat tím, zda obecné soudy, zejména soud nalézací, provedly ústavně konformním způsobem dokazování usnesením o odložení věci v té části, v níž bylo pro ně nezávazné. Výše v bodě 45. vyjádřený akcent na zachování garancí ústavně zaručených práv a svobod a obecná východiska připomenutá v části V.b) tohoto nálezu svědčí jednoznačně pro závěr, že obecné soudy v této otázce pochybily.

52. Neporušitelnost zákazů důkazního práva vyžadovaná na ústavněprávní úrovni v zájmu ochrany základních práv zaručených čl. 36 odst. 1 Listiny, čl. 37 odst. 3 Listiny a čl. 40 odst. 3 Listiny se totiž nevztahuje jen na samotné důkazy získané v jiném (dřívějším) trestním řízení, které by byly nepřípustné v pozdějším trestním řízení, ale brání i tomu, aby tyto zákazy byly obcházeny tím, že místo přímého provedení nepřípustného důkazu v pozdějším řízení se orgán činný v trestním řízení „prolomí“ k jeho obsahu prostřednictvím příslušných pasáží odůvodnění rozhodnutí z dřívějšího řízení, které tento obsah rekapituluje a které je v tomto pozdějším řízení provedeno jako listinný důkaz.

53. (Ne)přípustnost určitého důkazu v pozdějším trestním řízení však musí být posuzována podle obecných pravidel dokazování vážících se k orgánům činným v trestním řízení. Nepřípustným tedy není takový důkaz, který byl v dřívějším právním řízení získán zcela bez jakékoliv ingerence orgánů činných v trestním řízení či takový důkaz, který byl získán v dřívějším právním řízení za obdobných podmínek, za jakých by byl mohl být získán i v pozdějším trestním řízení. Není tak např. obcházením zákazu donucení k sebeobvinění v následném trestním řízení podle § 78 odst. 3 trestního řádu, pokud tuto listinu následně provedenou jako listinný důkaz v pozdějším trestním řízení v dřívějším občanskoprávním řízení obviněný dobrovolně předložil jako jeho účastník na podporu svého procesního stanoviska, ani pokud by věc či listina byla v předchozím trestním řízení obviněným vydána dle § 78 odst. 1 trestního řádu, ačkoliv kdyby k němu nebylo nedošlo, bylo by stejně v pozdějším trestním řízení přípustné její odnětí dle § 79 odst. 1 trestního řádu.

54. V nynější věci právě k obcházení důkazního zákazu částečně došlo. Jedním z důkazů, na jehož základě dospěl nalézací soud k závěru o stěžovatelově vině, bylo i usnesení o odložení věci. To bylo vydáno v jiném trestním řízení, které nedospělo do stádia trestního stíhání, a tak v něm byla toliko podávána vysvětlení dle § 158 odst. 3 písm. a) trestního řádu, na jejichž základě také tehdejší policejní orgán učinil závěr o tom, že oznámení podezření z krádeže na tísňovou linku bylo vymyšlené (viz výše bod 5.). V hlavním líčení v nynější věci před nalézacím soudem bylo, jak shora připomenuto, provedení těchto úředních záznamů podmíněno dle § 211 odst. 6 trestního řádu souhlasem státního zástupce a stěžovatele, bez něhož nebylo přípustné jakkoliv obsah úředních záznamů o podaných vysvětleních použít.

55. Byť na jiných místech odůvodnění napadeného rozsudku nalézací soud neopomněl zdůraznit, že k obsahu podaných vysvětlení v odložené věci podezření z krádeže nemohl přihlídnout (srov. body 26. a 27. napadeného rozsudku), přesto uvedl, že svědku B. neuvěřil, že neviděl, kdo z vozidla vystupoval, právě s odkazem na odůvodnění o odložení věci (viz body 24. a 30. napadeného rozsudku), v němž je zachyceno svědkovo vysvětlení, že viděl, že z vozidla vystupoval stěžovatel.

56. Toto pochybení však nemohlo mít žádný vliv na rozhodnutí ve věci samé ani na celkovou spravedlivost řízení, neboť skutkové zjištění, že oznámení podezření z krádeže bylo vymyšlené, učinil nalézací soud i na základě četných dalších důkazů (zejména záznamu z tísňové linky, výpovědi zasahujícího policisty, výpovědi svědka B. v hlavním líčení), které jakoukoliv pochybnost o své ústavní konformitě nevzbuzují, a závěr o tom, že vozidlo řídil stěžovatel, nalézací soud neučinil na základě nepřípustného

přímého důkazu – vysvětlení svědka B. v jiné trestní věci – ale na základě uzavřeného řetězce jiných nepřímých důkazů, které z ústavněprávního hlediska zcela postačovaly (viz níže body 64. až 66. tohoto nálezu).

57. Na předmětnou otázku tak Ústavní soud závěrem této části odpovídá tak, že dokazování v hlavním líčení v jedné trestní věci reprodukcí obsahu úředního záznamu o podaném vysvětlení v odůvodnění rozhodnutí z přípravného řízení v druhé trestní věci představuje zásah do práva na soudní a jinou ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny, práva na rovnost v řízení dle čl. 37 odst. 3 Listiny a práva na obhajobu dle čl. 40 odst. 3 Listiny obviněného v první trestní věci, avšak o porušení těchto práv půjde jen tehdy, jestliže je obsah podaného vysvětlení v pozdější trestní věci jediný či zcela zásadní usvědčující důkaz. I tento zásah musí tedy být posuzován optikou celkové spravedlivosti řízení.

58. V nynější věci k takovému porušení nedošlo, neboť úřední záznamy o podaných vysvětleních v jiné trestní věci, resp. usnesení o odložení věci, které je pojalo do svého odůvodnění, nebyly kardinálním, natož jediným důkazem o stěžovatelově vině.

VII.

K dalším stěžovatelovým námitkám

59. Ostatní stěžovatelovy námitky Ústavní soud nevyhodnotil ani jako potenciálně způsobilé odůvodnit závěr o porušení jeho ústavně zaručených základních práv či svobod. Konkrétně k nim Ústavní soud uvádí následující:

60. Námitky 1) a 4) pro závěr o porušení jakéhokoliv stěžovatelova ústavně zaručeného základního práva či svobody nesvědčí. Ústavní soud připomíná, že být musí v odůvodnění soudních rozhodnutí zásadně každá námitka vypořádána, musí se tak stát toliko úměrně k její relevanci [srov. např. nálezn sp. zn. I. ÚS 1895/14 ze dne 10. 3. 2015 (N 52/76 SbNU 717), nálezn Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1589/07 ze dne 9. 4. 2008 (N 69/49 SbNU 45), nálezn sp. zn. II. ÚS 169/09 ze dne 3. 3. 2009 (N 43/52 SbNU 431) či nálezn sp. zn. II. ÚS 3624/13 ze dne 19. 11. 2014 (N 212/75 SbNU 379)]. Přitom je třeba přihlédnout i k celkovému kontextu řízení před obecnými soudy, který za určitých okolností může připouštět i implicitní vypořádání se s námitkou [srov. např. nálezn sp. zn. IV. ÚS 3441/11 ze dne 27. 3. 2012 (N 61/64 SbNU 723)], a tedy účastník řízení, který určitou námitku vznáší v souvislosti s jedním řízením opakovaně v různých svých procesních úkonech, nemůže důvodně očekávat, že bude pokaždé vypořádána se stejnou pečlivostí a ve stejném rozsahu, nedošlo-li v mezidobí ke změně relevantních okolností tak, že již jednou podrobně vypořádaná námitka tím nabyla konotací, pro něž si vyžaduje zcela novou reakci ze strany obecných soudů vyplývající z této změny.

61. Povinnost řádně odůvodnit své rozhodnutí totiž ani podle ustálené judikatury ESLP pro obecné soudy neznamená nutnost detailně odpovědět na každý argument stěžovatele, navíc se její rozsah liší podle druhu rozhodnutí a konkrétních okolností případu (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 21. 1. 1999 ve věci *García Ruiz proti Španělsku*, stížnost č. 30544/96, bod 26.; rozsudek ESLP ze dne 4. 10. 2007 ve věci *Sanchez Cardenas proti Norsku*, stížnost č. 12148/03, bod 49.; rozsudek ESLP ze dne 18. 12. 2007 ve věci *Marini proti Albánii*, stížnost č. 3738/02, bod 105.; rozsudek ESLP ze dne 8. 4. 2008 ve věci *Grădinar proti Moldávii*, stížnost č. 7170/02, bod 107.;

rozsudek ESLP ze dne 27. 9. 2001 ve věci *Hirvisaari proti Finsku*, stížnost č. 49684/99, bod 30.; a mnohá další).

62. Porušením práva na spravedlivý proces tak může být zejména stereotypní či automatizované odůvodnění určitých typů rozhodnutí (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 24. 1. 2017 ve věci *Paradiso a Campanelli proti Itálii*, stížnost č. 25358/12, bod 210.) či nereagování soudu na tvrzení, které si vyžaduje specifickou odpověď, neboť je pro výsledek řízení rozhodující (srov. rozsudek ESLP ze dne 3. 5. 2007 ve věci *Bochan proti Ukrajině*, č. stížnosti 7577/02, bod 84.; či rozsudek ESLP ze dne 15. 2. 2007 ve věci *Boldea proti Rumunsku*, stížnost č. 19997/02, bod 30.). V zásadě jen taková tvrzení vyžadují vždy explicitní a jasnou odpověď soudu (srov. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 11. 7. 2017 ve věci *Moreira Ferreira proti Portugalsku č. 2*, stížnost č. 19867/12, bod 84.). V trestním řízení mají takovou povahu např. skutečnosti zpochybňující závěr o vině stěžovatele, na něž obviněný poukázal (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 15. 1. 2013 ve věci *Mitrofan proti Moldávii*, stížnost č. 50054/07, bod 54.), např. že měl v době činu alibi (srov. rozsudek ESLP ze dne 18. 5. 2010 ve věci *Vetrenko proti Moldávii*, stížnost č. 36552/02, bod 58.).

63. Na druhou stranu porušením práva na spravedlivý proces dle ESLP není ani úplné nereagování na námitky, které by ve světle soudem učiněných skutkových zjištění zjevně nemohly obstát či výsledek řízení změnit (srov. k tomu rozsudek ESLP ze dne 17. 6. 2008 ve věci *Victor Savitchi proti Moldávii*, stížnost č. 81/04, bod 48.; či usnesení ESLP ze dne 29. 8. 2000 ve věci *Jahnke a Lenoble proti Francii*, stížnost č. 40490/98), jakož i nereagování na námitky zjevně irelevantní, zjevně neopodstatněné, mající zneužívající povahu či jinak nepřipustné vzhledem k jednoznačné právní úpravě či praxi (srov. rozsudek ESLP ze dne 11. 10. 2011 ve věci *Fomin proti Moldávii*, stížnost č. 36755/06, bod 31.). Vypořádání námítky může přitom vyplývat jen implicitně z okolností případu (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 11. 4. 2019 ve věci *Harisch proti Německu*, stížnost č. 50053/16, bod 35.).

64. Ve stěžovatelově věci však odůvodnění napadených rozhodnutí žádnou takovou vadou netrpí. Po detailní reprodukci obsahu jednotlivých provedených důkazů v hlavním líčení (body 2. až 24. napadeného rozsudku) nalézací soud v bodech 25. až 31. napadeného rozsudku zdůvodnil úvahy, které vedl při vyhodnocení důkazů, se závěrem, že předmětného skutku se dopustil právě stěžovatel (viz výše bod 6.). Nalézací soud zjistil takový skutkový stav, podle něž vozidlo mohli řídit jen stěžovatel, svědek B. či svědek K., neboť žádná další neznámá osoba se na místě činu nenacházela, a že z těchto tří osob mohl být řidičem jen stěžovatel. Závěr, že na místě se nemohla pohybovat žádná další osoba, vyvodil nalézací soud z výpovědi svědka B., který i při hlavním líčení potvrdil, že u havarovaného auta stáli stěžovatel a svědek K., který vymyslel „*blbou věc*“ přivolat policisty; ze záznamu telefonátu svědka K. na tísňovou linku, kdy se tento nejprve poděkl, že z vozidla někoho vyprostili, až poté tvrdil, že tam byl zloděj, který z místa utekl a který uvedl zcela odlišný popis časového sledu nehody než později stěžovatel v trestním řízení (stejně jako svědek B.); a z výpovědí zasahujících policistů, kteří potvrdili, že stěžovatel a svědek K. jevili zájem jen o asistenci při záchraně vozidla a poté, co tuto policisté odmítli, začali se chovat hostilně.

65. Závěr, že řídit mohl jen stěžovatel, pak nalézací soud dedukoval ze skutečnosti, že svědek B. celou akci hostil, takže by nenechal ostatní na místě v otevřené garáži a jel domů cizím vozem, přičemž svědek K. bydlel nedaleko, takže neměl důvod nejit domů pěšky, vozidlo havarovalo na nejkratší trase k bydlišti stěžovatele a tento byl rovněž jediným, kdo k němu měl v danou dobu klíče a svolení majitele s jeho užíváním. Nalézací soud se rovněž podrobně zabýval všemi rozhodujícími důkazy a rozpory mezi obsahem výpovědí stěžovatele a svědků, přičemž při jejich posuzování postupoval vždy zcela v mezích volného hodnocení důkazů a přesvědčivě zdůvodnil, proč verzím stěžovatele či svědka K. neuvěřil, a to zejména s odkazem na jejich rozpory s objektivními důkazy.

66. Tyto úvahy nalézacího soudu jak co do skutečností svědčících o stěžovatelově vině, tak co do vyvrácení jeho obhajoby jsou komplexní, logické, racionální a plasticky podložené provedenými důkazy, a tedy nezavdávají žádnou pochybnost o tom, že by byly zatíženy vadou neústavnosti. Byť ve věci chybí přímý důkaz, k závěru o vině stěžovatele dospěl nalézací soud na základě uzavřeného vnitřně koherentního řetězce nepřímých důkazů, což je z hlediska koncepce dokazování v českém trestním řízení zcela korektní výsledek (srov. např. ŠÁMAL, P.; MUSIL, J.; KUČTA, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 360; či FENYK, J.; GRIVNA, T.; CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 360), který nijak nekoliduje s ochranou ústavně zaručených základních práv či svobod stěžovatele, a naopak zohledňuje praktické limity možností zdrojů lidského poznání o v minulosti spáchaných trestných činech. Žádná vada zakládající neústavnost napadených rozhodnutí pak nemůže spočívat za těchto okolností v tom, že se závěry nalézacího soudu následně ztotožnily odvolací soud i Nejvyšší soud.

67. Stěžovatelova námitka 1) tedy byla vznesena proti způsobu vypořádání se s námitkami obecnými soudy toliko formálně a účelově, ve skutečnosti ovšem směřovala proti skutkovým zjištěním, která učinil nalézací soud a z nichž obecné soudy vycházely. Jak však již shora bylo uvedeno, skutkový stav byl zjištěn zcela v mezích zásady volného hodnocení důkazů. Jak se Ústavní soud již v minulosti mnohokrát vyjádřil, zásada volného hodnocení důkazů je projevem důvěry v moc soudní a jedním z garantů její nezávislosti. Zákon ani ústava nepředepisují soudu, jaký důkazní prostředek má k prokázání které skutečnosti zvolit [srov. např. nález sp. zn. II. ÚS 881/08 ze dne 6. 8. 2008 (N 137/50 SbNU 211)] a jakou důkazní sílu má jednotlivým důkazům připisat [srov. např. usnesení sp. zn. III. ÚS 859/13 ze dne 13. 3. 2014 (U 4/72 SbNU 575)], přičemž soud je oprávněn a zároveň povinen hodnotit důkazy podle svého vnitřního přesvědčení, a to jak jednotlivě, tak ve vzájemné souvislosti [srov. např. nález sp. zn. I. ÚS 1677/13 ze dne 23. 10. 2014 (N 195/75 SbNU 197) či nález sp. zn. I. ÚS 455/05 ze dne 24. 11. 2005 (N 210/39 SbNU 239)]. Už i jen odvolací soud může do volného hodnocení důkazů soudem nalézacím zasáhnout jen výjimečně, přičemž svůj postup musí velmi pečlivě odůvodnit [nález sp. zn. I. ÚS 1922/09 ze dne 7. 9. 2009 (N 196/54 SbNU 411) či nález sp. zn. II. ÚS 282/97 ze dne 13. 1. 1999 (N 5/13 SbNU 33)].

68. Žádnou vadou, která by mimořádně opravňovala Ústavní soud k zásahu proti procesu dokazování či jeho výsledkům, stěžovatel ve své ústavní stížnosti nepostuluje, ale toliko vyjadřuje svůj nesouhlas se způsobem, jakým obecné soudy v jeho věci hodnocení důkazů provedly, a snaží se před Ústavním soudem prosadit dílčí přehodnocení jednotlivých důkazů a z nich vyvozených skutečností se záměrem závěr o

své vině vyvrátit. Jelikož ovšem, jak výše uvedeno, proces dokazování a ustalování skutkového stavu proběhl ústavně konformním způsobem, v této snaze nemůže být stěžovatel úspěšný, neboť přehodnocování jednotlivých důkazů bez ohledu na závěry obecných soudů a procesy, z nichž tyto závěry vyústily, se neslučuje s rolí Ústavního soudu v moci soudní.

69. Tento výsledek vypořádání námitek 1) a 4) je rozhodující rovněž pro námitku 2). I ta je totiž podmíněna uznáním jiného skutkového stavu, než z jakého vycházely obecné soudy. Jelikož předmětný skutek je jednoznačně subsumovatelný pod právní kvalifikaci dle § 274 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, jak nalézací soud vyložil v bodě 31. napadeného rozsudku, a ústavně konformně zjištěný skutkový stav předmětnému skutku zcela odpovídá, je tato námitka stěžovatele bezpředmětná a zjevně založená na jiném skutkovém stavu než na tom, kterého dosáhly obecné soudy.

70. Námitku 3) stěžovatel blíže nespecifikoval. Z odůvodnění napadených rozhodnutí přitom nevyplývá nic, co by naznačovalo, že by obecné soudy přistupovaly ke stěžovateli jako k pachateli trestného činu ještě před skončením dokazování, že by dokazování bylo vedeno jen formálně s cílem podpořit již předem učiněný závěr o jeho vině či že by jeho vinu jakýmkoliv jiným způsobem předznamenávaly.

71. Ústavní soud konstatuje, že není povinen se zabývat námitkami, které stěžovatel pouze formálně deklaruje, ale blíže je nezdůvodní konkrétními argumenty zasazenými do kontextu specifických okolností daného případu, pokud jejich důvodnost není na první pohled natolik očividná, že žádné bližší vysvětlení nevyžaduje. Neslučuje se totiž s úlohou Ústavního soudu jako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti, aby vstupoval do řízení na straně stěžovatele tím, že bude napravovat jeho argumentační pasivitu a sám aktivně vyhledávat v posuzovaném případě námitky, které by mohly svědčit ve stěžovatelův prospěch, kterých se sám stěžovatel nedovolává, a samostatně vyhledávat argumenty na jejich podporu.

72. Co se týče stěžovatelovy dílčí námitky, že nalézací soud neměl přijmout jeho prohlášení viny, Ústavní soud upozorňuje na skutečnost, že nikde v napadených rozhodnutích ani ve vyžádaném spisovém materiálu nelze identifikovat nic, co by nasvědčovalo tomu, že by nalézací soud přijal stěžovatelovo prohlášení viny dle § 206c trestního řádu, resp. že by stěžovatel vůbec takové prohlášení učinil, ani že by fakticky obecné soudy postupovaly tak, jako kdyby tak stěžovatel byl učinil, i když žádné prohlášení viny formálně nepřijaly. Naopak, jak vyplývá ze shora uvedeného, nalézací soud provedl v nynější věci k předmětnému skutku kompletní dokazování. Je tedy s podivem, že stěžovatel tuto dílčí námitku vůbec bez bližšího zdůvodnění vznáší, když byl navíc již Nejvyšším soudem upozorněn na to, že není zřejmé, jaké prohlášení viny má vůbec na mysli (viz bod 18. napadeného usnesení Nejvyššího soudu).

73. Ani námitka 5) nemohla Ústavní soud přesvědčit o tom, že by obecné soudy svými napadenými rozhodnutími porušily stěžovatelova ústavně zaručená základní práva. Soud v hlavním líčení nemá povinnost předestírat stranám před vydáním rozhodnutí svůj předběžný náhled na navržené či i již provedené důkazy. To odpovídá zásadám materiální pravdy a volného hodnocení důkazů, které vyžadují, aby soud závěr o skutkovém stavu činil až po provedení všech důkazů hodnocených jak jednotlivě, tak ve vzájemně

souvislosti, jakož i hermeneutickému charakteru dokazování, který každý předběžný názor činí nutně závislý jen na konkrétní důkazní situaci v daný okamžik, která se může s každým dalším provedeným důkazem zcela změnit.

74. Stěžovatel přitom netvrdí ani neprokazuje, že by hlavní líčení probíhalo v rozporu se zásadou kontradiktornosti, že by jemu či jeho obhájci nebylo umožněno se jej účastnit a uplatňovat v něm právo na obhajobu či že by závěr o jeho vině byl postaven na důkazu či důkazech, které by nebyly v hlavním líčení řádně provedeny, k nimž by se obhajoba nemohla vyjádřit či usilovat o jejich zpochybnění, či že by mu bylo znemožněno seznámit se s celým obsahem spisu a s důkazními návrhy v obžalobě, tedy že by nevěděl, jaké důkazy budou v hlavním líčení prováděny. Ústavní soud proto shrnuje, že vytýkaným postupem nalézacího soudu nebylo zasaženo do jeho ústavně zaručených základních práv či svobod.

VIII. Závěr

75. Nosné právní závěry tohoto nálezu, které jsou ve smyslu čl. 89 odst. 2 Ústavy závazné pro všechny, jsou vyjádřeny v bodech 36., 44. až 48., 52. až 54., 56., 57. a 71.

76. Protože Ústavní soud neshledal ústavní stížnost zjevně neopodstatněnou, ale zároveň ji neshledal ani důvodnou, neboť napadenými rozhodnutími obecných soudů k porušení ústavně zaručených základních práv a svobod stěžovatele nedošlo, rozhodl o návrhu mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků dle ustanovení § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu tak, že ústavní stížnost zamítl.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 2. listopadu 2022

Jiří Zemánek
předseda senátu